Meditatie naar aanleiding van Lukas 17:21

Paul Horbach

De zinsnede uit Lukas 17:21 kan op verschillende wijzen vertaald worden.
De vertalingen van respectievelijk van Willibrord, NBG en Wijdeveld (in zijn vertaling van de *Navolging*) zijn bijvoorbeeld :

‘het ***Koninkrijk*** van God ***ligt binnen uw bereik’***
‘het ***Koninkrijk*** Gods is ***bij u***’
‘het ***rijk*** van God ***is in uw binnenste’***

Deze vertalingen van Lukas 17: 21 lijken ogenschijnlijk weinig van elkaar te verschillen. Toch verschillen ze op twee punten. Hierover maak ik een enkele opmerking waarbij impliciet ook mystagogische implicaties zich aftekenen

1. Eerste verschil: ***‘Koninkrijk van God’*** of ***‘rijk van God’.***
De Willibrordvertaling en de oude NBG vertaling spreken beide van ‘Koninkrijk van God’ (of Koninkrijk Gods) terwijl Wijdeveld het heeft over ‘rijk van God’.
Dit verschil lijkt mij in eerste instantie niet wezenlijk. Maar erover mediterend is het misschien toch niet zonder betekenis. Godsbeelden lijken een rol te spelen en eveneens het beeld van het Rijk Gods. Het besef dat deze beelden en beeldentaal verwijzend zijn, zonder datgene waarnaar ze verwijzen vast te leggen of te definieren , is mystagogisch van groot belang. ‘Gaande de weg’ moeten deze beelden oplossen, zeker waar ze belemmerende zekerheden dreigen te worden. Uiteindelijk leidt ‘de weg’ *nergens* toe, dat wil zeggen niet daar naar een ‘plaats’ of ‘staat’ die we ons kunnen inbeelden.
Bij *Koninkrijk van God* denk ik meer aan een God die als tronende Koning zijn Rijk en onderdanen bijeen houdt. Dit Koninkrijk is ‘af’, statisch, hemels harmonisch en hoeft niet meer te wòrden, omdat het ìs.
Bij *rijk van God* komt bij mij de associatie op van levende dynamiek, van participatie, van instrumenteel knechtschap, mogelijk vriendschap. Het is het Beloofde Land met de Heilige, YHVH, de God van het volk Israël, waar relatie is met liefde en ontrouw, met vallen en steeds weer opstaan, met toorn en mededogen. Een rijk dat steeds weer wòrdt en tevens ìs. Ik beleef hier wederkerige vrijheid, smaak liefde, en merk dat dit rijk mij nu (maar wie ben ik?) het meest aanspreekt.

2. Tweede verschil: ‘***binnen uw bereik’***, ‘***bij u’*** en ‘***in uw binnenste’***.
Deze vertalingen van respectievelijk van Willibrord (gelijk aan die van de Nieuwe Bijbelvertaling), NBG en Wijdeveld lijken vooral te willen aanduiden of aan te geven wáár het (Konink)rijk van God zich bevindt of is. Het is een poging tot (positieve) plaatsbepaling. Hierbij is het opvallend dat aan deze zinsnede een zinsnede voorafgaat. Deze inleidende zinsnede geeft een negatieve plaatsbepaling, namelijk waar dat (Konink)rijk *niet* is of zich *niet* bevindt.

De Nieuwe Bijbelvertaling	NBG-vertaling 1951	Willibrordvertaling 1995
21 en men kan niet zeggen: “Kijk, hier is het!” of: “Daar is het!” Maar weet wel: het koninkrijk van God ligt binnen uw bereik.’	21 ook zal men niet zeggen: zie, hier is het of daar! Want zie, het Koninkrijk Gods is bij u.	21 Je kunt niet zeggen: “Kijk hier is het!” of: “Daar is het!” Ziet u, het koninkrijk van God ligt binnen uw bereik.’

De negatieve plaatsbepaling maakt duidelijk dat het koninkrijk niet ‘hier’ en niet ‘daar’ is. Je kunt het (Konink)rijk Gods niet op de ‘gewone’ wijze lokaliseren, met je gewone zintuigen of ontdekken door eigen denkactiviteit, waardoor datgene wat aanvankelijk

verborgen was toch opengelegd wordt. Om het Koninkrijk van God te vinden of nabij te komen moeten we dus op een ‘ongewone’ wijze zoeken. De zintuigen en het verstand waar we zo van nature op vertrouwen en die ons zekerheden lijken te verschaffen, helpen ons niet werkelijk vooruit op onze zoektocht. De vertalingen zeggen mij dat we het vertrouwen op deze vermogens moeten loslaten. Dit vertrouwen loslaten, dus afzien van eigen kunnen en eigen inzicht, is een noodzakelijke doch niet perse een voldoende voorwaarde om het (Konink)rijk van God te betreden of nabij te komen. Mystagogisch een belangrijk inzicht!

De teksten impliceren een *metafysische* werkelijkheidstructuur. Het (Konink)rijk van God is van een andere orde dan de zintuiglijke werkelijkheid, lijkt verband te houden met het ‘niveau’ van ‘mijn’ ziel en minder met dat van mijn persoonlijkheid.
Het (Konink)rijk van God kunnen we ervaren zeggen alle vertalingen, want deze is ‘binnen uw bereik’, ‘bij u’ en ‘in uw binnenste’. Dat is bemoedigend, want hoewel we dat Koninkrijk van God niet ervaren (althans niet in onze ‘natuurlijke’ staat), is het wel *mogelijk* om het (konink)rijk van God te gaan ervaren. Om deze ervaring van het (Konink)rijk van God te openen is het nodig zeggen de teksten dat we onze ‘normale’ gerichtheid op de uiterlijke, horizontale, wereld radicaal moeten wijzigen. Er is een ommekeer, een *metanoia* nodig. Deze ommekeer houdt dan in dat we moeten *proberen* ons te richten op de Heilige door gebed en geestelijke oefeningen. Onze ‘horizontale’ gerichtheid moet dus omslaan in een ‘verticale’ gerichtheid. Hierdoor verandert onze zijnstoestand en daarmee ook de mogelijkheden van ons bewustzijn. De veranderende bewustzijnstoestand maakt ervaring mogelijk van de goddelijke wereld, van het (Konink)rijk van God. Maar de ervaring zelf hangt niet van onze inspanningen af, maar van Gods genade.

De ‘plaats’bepalingen in de vertalingen vullen elkaar aan en zijn overlappend, doch blijven ontoereikende pogingen om de metafysische dimensie van het (Konink)rijk Gods uit te drukken. Ik geef nu per vertaling mijn innerlijke associaties op dit moment.

‘ligt binnen uw bereik’ :
bemoedigende vertaling; zoek het niet ver weg of in de verre toekomst (bijvoorbeeld na de dood). Het Rijk van God is binnen het bereik van dit moment, van elk moment. Het eeuwige kan elk moment in het tijdelijke doorbreken en tegenwoordig worden of zijn. Deze vertaling lijkt ook te zeggen dat eigen inspanning wordt gevraagd, wat kan dat anders zijn dan trouwe oefeningen om je proberen te richten op de Heilige?

‘**is bij U’ :**
deze vertaling sluit aan bij de vorige en heeft daarmee overlap. Het bijzondere is het troostvolle van de vertaling. Wat ik ook doe, zelfs als ik niet gericht ben op de Heilige, is Zijn Koninkrijk bij mij, al ervaar ik dat niet. Wat afwezig lijkt is een nabije aanwezigheid. Deze tekst roept me niet op tot eigen inspanning, maar de troost die je ervaart roept vanzelf dankgebed op, en zo gerichtheid op de Heilige

‘is in uw binnenste’ :
mijn binnenste ervaar ik als de intieme ruimte van mijn hart. Niet het fysiek kloppende hart, maar het ‘mystieke’ hart waar als het ware de goddelijke aanraking ervaren mag worden. Het is een verborgen dimensie waarin het goddelijke en het wereldse kunnen scharnieren. Deze vertaling vraagt om je in stilte te openen voor de aanwezigheid van de Heilige, opdat Hij tegenwoordig kan zijn. Het rijk van God blijkt dan niet gescheiden van een aan zichzelf overgelaten fysiek-psychologische wereld, maar er de bron en het doel van te zijn.

3. ***Tocht door de woestijn***
Het Bijbels beeld dat zich bij mij opdringt is dat van de *uittocht uit Egypte*, de 40 jaar durende *tocht door de Woestijn* naar het *Beloofde Land*.
Zowel Egypte (de wereld zònder gerichtheid op de Heilige) als het Beloofde Land (door mij gezien als symbool voor het Koninkrijk van God) zijn beide nabij als we trekken door de

Woestijn. We proberen gericht te zijn op de Heilige, maar verdwalen steeds, blijven stilstaan, laten ons misleiden, hoewel we veel en steeds opnieuw hulp krijgen ondanks onze afgodendienst. Het is als het ware maar één goede stap ‘dan zijn we er’, maar we zetten geen of de verkeerde stap of durven niet. Mijn Volk Israël, mijn zo divers volk ‘ikken’, trekt rond in een cirkel door de woestijn, houdt bij elke oase op. Dan weer zijn we dichtbij of zelfs in Egypte, dan weer naderen we het Beloofde Land. Die tocht door de woestijn duurt een eeuwigheid (menselijk gezien), maar elk moment kunnen we tòch het Beloofde Land bereiken, en dan blijkt dat Land altijd al ‘nabij in ons’ te zijn.

Paul Horbach
maart 2011